

Road Safety

(1) בראשית פרשת ויגש פרק מה

(יז) ויאמר פרעה אל יוסף אמר אל אחיה זאת עשו טענו את בעירכם ולכו באו ארצה כנען: (יח) וקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ: (יט) ואתה צויתתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם: (כ) ועינכם אל תחס על פליכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא: (כא) ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך: (כב) לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבגנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת: (כג) ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטיב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך: (כד) וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך: (כה) ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם:

(2) רש"י שם

(כד) אל תרגזו בדרך - אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגזו עליכם הדרך. דבר אחר אל תפסיעו פסיעה גסה והכניסו חמה לעיר. ולפי פשוטו של מקרא יש לומר לפי שהיו נכלמים היה דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירתו להתווכח זה עם זה ולומר על ידך נמכר, אתה ספרת לשון הרע עליו וגרמת לנו לשנאתו.

(3) ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח

(ה) ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יקנן:

(4) דברים פרשת ואתחנן פרק ד

(ט) רק השמר לה ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך: (י) יום אשר עמדת לפני יקנן אליה בחרב באמר יקנן אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון: (יא) ותקרבון ותעמדון תחת החר והחר בער באש עד לב השמים חשה ענן וערפל: (יב) וידבר יקנן אליכם מתוך האש קול דברים אהם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול: (יג) ויגד לכם את בריתו אשר צנה אתכם לעשות עשרת הדברים ויקתבם על שני לחות אבנים: (יד) ואתי צנה יקנן בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים לעשות אתם בארץ אשר אתם עבדים שמה לרשתה: (טו) ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר יקנן אליכם בחרב מתוך האש:

(5) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לב עמוד ב

תנו רבנן: מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך, בא הגמון אחד ונתן לו שלום ולא החזיר לו שלום, המתין לו עד שסיים תפלתו. לאחר שסיים תפלתו אמר לו: ריקא, והלא כתוב בתורתכם רק השמר לה ושמר נפשך וכתוב ונשמרתם מאד לנפשתיכם, כשנתתי לך שלום למה לא החזרת לי שלום? אם הייתי חותך ראשך בסייף מי היה תובע את דמך מידי? אמר לו: המתן לי עד שאפייסך בדברים. אמר לו: אילו היית עומד לפני מלך בשר ודם ובא חברך ונתן לך שלום - היית מחזיר לו? - אמר לו: לאו. ואם היית מחזיר לו, מה היו עושים לך? - אמר לו: היו חותכים את ראשי בסייף. - אמר לו: והלא דברים קל וחומר; ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר - כך, אני שהיית עומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים - על אחת כמה וכמה! מיד נתפייס אותו הגמון, ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום.

(6) שו"ת הרא"ש כלל קא סימן ה

שאלה ילמדנו רבינו חתן שיוצא מחופתו ודרך הוא שיוצאין עמו רעיו וקרוביו חוץ לעיר וכך עשו שיצאו עמו ומהם רוכבין בסוסים ומהם בפרדים והקדים החתן לפניהם והיו באין אחריו ורץ אחד בסוסו ופגע בפרד שהחתן רוכב עליה הכאה גדולה ובא לו הפסד לחתן מהכאה זו כגון ג' מאות זהובים שהיה הפרד מכותי וכך העידו העדים. וטוען המזיק שמאחר שבר"ה = שברשות הרבים = היה שכל העולם רשאיין ללכת בו אינו חייב לשלם שהיה לו לשמור

עצמו. למאי מדמינן ליה מאחר שהוא הכהו בסוס כמו חציו הוא או לרגל מדמינן ליה מאחר שנעשה בשבילת האוכף, או נאמר מאחר שכחו מעורב בו שרגלו של אדם הולך בשבילת האוכף כאלו עשאו הוא בעצמו, ואע"פ שהיה אנוס תחלתו בפשיעה היה.

תשובה מה שטוען המזיק שהוא פטור לפי שהיה בר"ה = ברשות הרבים = והיה לו רשות לרוץ והיה לו לניזק לשמור עצמו לאו טענה היא שאין לו לרוץ ברשות הרבים אפילו אדם ברגליו אלא כדי שיכול לעמוד כשירצה. כדאיתא בב"ק (לב א) תניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב מפני שהוא משנה, ופסק ר"י הלכה כאיסי בן יהודה. כ"ש הרוכב על סוס שאין לו רשות [לרוץ] במקום שבני אדם רוכבין שמא לא יוכל לעמוד כשירצה ופושע הוא. ומזיק בגופו הוא כיון שהוא רוכב על בהמה והזיק בגוף הבהמה או באוכף שעליה כמזיק בגופו דמי כמו בהמה שהזיקה באוכף שעליה. וחייב המזיק לשלם מה שישומו ב"ד = בית דין = שנפחתו מדמי הפרד בשביל הכאה זו. אבל אם הפרד של כותי הוא וצריך הניזק לשלם לכותי יותר ממה שנפחת דמי הפרד נזק זה אין המזיק חייב לפרעו, דאם הכותי מעביר עליו את הדרך זה לא הזיק כיון שלא הזיק בכונה. אשר בן הרב ר' יחיאל זצ"ל.

(7) רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ו הלכה ד

ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון והוא שיהיה בדבר כמו פשיעה או שהיה לו להזהר ולא נזהר, ודינו שאינו גולה, מפני שעונו חמור אין גלות מכפרת לו ואין ערי מקלט קולטות אותו שאינן קולטות אלא המחוייב גלות בלבד. לפיכך אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו פטור.

(8) משנה מסכת סנהדרין פרק ד משנה ה

כיצד מאיימין את העדים על עדי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמענו או שמא אי אתם יודעין שסופינו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוין בו עד סוף העולם שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר (בראשית ד') דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחד מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהו מינין אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר (ויקרא ה') והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגומר ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה והלא כבר נאמר (משלי י"א) באבוד רשעים רנה.